

GIPOKINEZIYA VA GAMMA NURLANISH

Mamatxanova Kamola Rustamjon kizi
Dumaeva Zuxra Nasirdinova
Andijon davlat universiteti

Annotatsiya: ushbu maqolada gipokineziya hamda gamma nurlarining organizmga o'zaro ta'siri va ushbu ta'sirlar natijasida kelib chiqadigan har xil kasalliklar va organizmda kuzatiladigan turli xil o'zgarishlar haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: gipokineziya, gamma nurlanishi, reaksiya, kasalliklar, skelet, sindrom, elektromagnit nurlanish.

Abstract: this article discusses the interaction of hypokinesia and gamma rays on the body and various diseases and changes observed in the body as a result of these effects.

Key words: hypokinesia, gamma radiation, reaction, diseases, skeleton, syndrome, electromagnetic radiation.

Аннотация: в данной статье рассматривается взаимодействие гипокинезии и гамма-лучей на организм, а также различные заболевания и изменения, наблюдаемые в организме в результате этих воздействий.

Ключевые слова: гипокинезия, гамма-излучение, реакция, заболевания, скелет, синдром, электромагнитное излучение.

Gipokineziya harakat buzilishining bir turi bo'lib, tana harakat faolligining pasayishi bilan tavsiflanadi. Gipokineziya bazal gangliyalarning buzilishi natijasida mushaklarning qisman yoki to'liq yo'qolishi bilan tavsiflanadi. Gipokineziya Parkinson kasalligining alomati bo'lib, mushaklarning qattiqligi va harakat qila olmaslik bilan namoyon bo'ladi. Bundan tashqari, ruhiy kasalliklar, kasallik tufayli uzoq muddatli harakatsizlik va boshqa kasalliklar bilan ham bog'liq bo'ladi. Elektromagnit nurlanishning boshqa shakllari qatorida gamma nurlari juda qisqa to'lqin uzunligiga ega. Shu sababli, bu nurlanish korpuskulyar xususiyatlarini aniq ko'rsatdi, ammo to'lqin - juda kam darajada bo'ladi. Gamma nurlarining materiya bilan o'zaro ta'siri ionlarning hosil bo'lishiga olib kelishi mumkin. Mushaklardagi to'qimalarning nafas olishida sezilarli o'zgarishlar kuzatiladi, bu oxir-oqibatda umumiy gaz almashinuvi miqdoriga ta'sir qiladi. Gaz almashinuvi intensivligining pasayishi o'pka ventilyatsiyasining pasayishiga olib keladi. Energiya almashinuvi, biologik oksidlanish va umumiy gaz almashinuvi jarayonlaridagi o'zgarishlar tufayli gaz almashinuvi samaradorligi va umuman inson faoliyatining pasayishi kuzatiladi. Gipokineziyaning yana bir muhim elementi - bu organlar va tizimlardagi tarkibiy o'zgarishlar hisoblanib, kam harakat natijasida paydo bo'ladi va bu asosan skelet mushaklari va yurak mushaklariga ta'sir qiladi, chunki gipokineziyaning asosiy zarbasi mushak tizimiga ta'sir qiladi. Mushak tolalari funksiyasining pasayishi ishlaydigan organdagi sintetik jarayonlarni doimiy ravishda rag'batlantirish darajasining pasayishiga olib keladi. Bunday hollarda metabolitlarni ishlab chiqarish va ishlaydigan organdagi jarayonlarni faollashtirishga qaratilgan fermentlarning faolligi pasayadi. Gipokineziya sharoitida "DNK - RNK - oqsil" sxemasi bo'yicha oqsil sintezi zaiflashadi. Katabolizm jarayonlari anabolizm jarayonlaridan ustun kela boshlaydi, natijada mushak massasi kamayadi va odamning tana vazni kamayadi. Agar kvant emissiyasi yadro o'tishida ro'y bersa, u gamma-nurlanish deb ataladi. Shuningdek elektronlarning o'zaro ta'siri paytida yoki atom qobig'iga o'tish vaqtida bo'lsa, u holda rentgen nuriga bo'linadi. Ammo bu bo'linish

juda shartli, chunki bir xil energiyaga ega nurlanish kvantlari bir-biridan farq qilmaydi. Gamma nurlari atom yadrolarining qo'zg'aladigan holatlari orasidagi o'tishlar paytida, yadro reaksiyalari paytida, elementar zarralarning parchalanishi paytida, zaryadlangan zarralar elektr va magnit maydonlarida og'ishganda paydo bo'ladi. Gamma nurlanishining boshqa turdagi elektromagnit nurlarning farqi shundaki, u zaryadlangan zarralarni o'z ichiga olmaydi. Shuning uchun gamma nurlari magnit yoki elektr maydonida burilmagan bo'ladi. Ular sezilarli penetratsion kuch bilan ajralib turadi. Gamma kvantlari moddaning alohida atomlarini ionlanishiga olib keladi. Gamma nurlanishining biologik organizmga ta'siri surunkali yoki hatto o'tkir nurlanish kasalligini keltirib chiqarishi mumkin. Kasallikning zo'ravonligi qabul qilingan nurlanish dozasiga va ta'sir qilish davomiyligiga bog'liq bo'ladi. Radiatsiyaning ma'lum ta'siri saraton rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Ammo, ba'zi hollarda gamma nurlari bilan yo'naltirilgan nurlanish saraton va boshqa tez bo'linadigan hujayralar o'sishini to'xtatishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Suxarev, A. G. Bolalar va o'smirlarning salomatligi va jismoniy tarbiyasi / A. G. Suxarev. – M.: Tibbiyot, 1991. – 272 b.
2. Kovalenko, Z. I. Gipokineziya / Z. I. Kovalenko, N. N. Gurovskiy. - M.: Tibbiyot, 1980. – 320 b.
3. Kuznetsova, Z. I. Maktab o'quvchilari harakat sifatlari rivojlanishining tanqidiy davrlari / Z. I. Kuznetsova // Maktabda jismoniy tarbiya. – 1975. – No 1. – B. 7 – 9.